1.4. Peygamberler ve Tevhit Mücadelesi

Peygamberlik, İslam itikadının en temel esaslarından biridir. Peygamberlere iman, Allah'ın (cc) insanlar arasından peygamber olarak seçtiği kimseleri tasdik edip onların Allah'tan (cc) aldığı ve aktardığı bütün bilgilerin doğru olduğunu kabul etmeyi ifade eder. Allah (cc), her Müslümana aralarında herhangi bir ayrım yapmadan, gönderilen bütün peygamberlere iman etmeyi farz kılmıştır.

اٰمَنَ الرَّسُولُ بِمَا اُنْزِلَ اِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَمَلٰئِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ اَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ ...

"Peygamber, Rabb'i tarafından kendisine indirilene iman etti, müminler de (iman ettiler). Her biri Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine iman ettiler. 'Allah'ın peygamberlerinden hiçbiri arasında ayrım yapmayız.'... dediler."[34]

Peygamberlerden yalnız birine iman etmemek, tümünü inkâr etmek gibidir. Nitekim Kur'an-ı Kerim, peygamberlerden bir kısmına inanıp diğerlerine inanmayanların kâfir olacaklarını şu şekilde haber vermektedir:

"Allah'ı ve peygamberlerini inkâr edenler ve (inanma hususunda) Allah ile peygamberlerini birbirinden ayırmak isteyip 'Bir kısmına iman ederiz ama bir kısmına inanmayız.' diyenler ve bunlar (iman ile küfür) arasında bir yol tutmak isteyenler yok mu, işte gerçekten kâfirler bunlardır. Ve biz kâfirlere alçaltıcı bir azap hazırlamışızdır."[35]

N NOT EDELİM

Kur'an'a göre:

- ✓ Peygamberlik Allah vergisidir.[25]
- ✓ Peygamberler de insandır.[26]
- ✓ Peygamberler kendi milletlerinin dilleriyle gönderilmişlerdir.[27]
- ✓ Peygamberler de diğer insanlar gibi ölümlüdürler.[28]
- ✓ Peygamberler de sorumlu ve mükelleftirler.[29]
- ✓ Peygamber gönderilmeyen bir topluluk veya millet yoktur.[30]
- ✓ Dinî hükümlerden sorumlu olmak için peygamber gelmesi şarttır.[31]
- ✓ Peygamberler arasında derece farklılıkları vardır.[32]

Peygamberliğin temel şartı Allah (cc) tarafından seçilmiş olmaktır. Onun için peygamberlik, Allah'ın (cc) dilediği kullarına lütfettiği özel bir görevdir. Bir insan çok çalışıp ibadet etmekle peygamberlik makamına erişemez. Yarattığı kullarını en iyi şekilde bilen Allah (cc), bu özel görevi kullarından dilediğine ve layık olanına verir;

ذٰلِكَ فَضْلُ اللّٰهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ

"Bu, Allah'ın lütfudur. Onu dilediğine verir. Allah büyük lütuf sahibidir."[36]

26. bk. Cuma suresi, 4. ayet.
27. bk. Kehf suresi, 110. ayet.
28. bk. İbrahim suresi, 4. ayet.
29. bk. Enbiya suresi, 8. ayet.
30. bk. Araf suresi, 6. ayet.
31. bk. Yunus suresi, 47. ayet.
32. bk. İsra suresi, 15. ayet.
33. Bakara suresi, 253. ayet.
34. Bakara suresi, 285. ayet.
35. Nisa suresi, 150-151. ayetler.
36. Cuma suresi, 4. ayet.

Y YORUMLAYALIM

"Şüphesiz peygamberlerimize ve iman edenlere hem dünya hayatında hem şahitlerin şahitlik edecekleri günde yardım ederiz."

(Mümin suresi, 51. ayet.)

Yukarıdaki ayeti peygamberlerin tevhit mücadelesi açısından yorumlayınız.

Y YORUMLAYALIM

"İbrahim
içimdeki putları devir
elindeki baltayla
kırılan putların yerine
yenilerini koyan kim

güneş buzdan evimi yıktı
koca buzlar düştü
putların boyunları kırıldı
İbrahim
güneşi evime sokan kim

asma bahçelerinde dolaşan güzelleri
buhtunnasır put yaptı
ben ki zamansız bahçeleri kucakladım
güzeller bende kaldı
İbrahim
gönlümü put sanıp kıran kim"

Asaf Halet Çelebi

Şiirde geçen "içimdeki putlar" dizesiyle anlatılmak istenilen nedir? Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Peygamber Efendimiz'e kadar gönderilen bütün elçiler, Rabblerinden aldıkları vahyi, insanlara taşırken taşıdıkları vahyin ilk mümini olmuş seçkin insanlardır. Onların hepsi getirdikleri ortak mesajlarla kendi halklarını tevhit inancı altında birleşmeye davet etmişlerdir. Allah'tan (cc) başka hiçbir varlığı ilah olarak kabul etmeyip yalnızca Allah'a (cc) kul olmak anlamına gelen tevhit ilkesi, peygamberlerin davetlerinde temel hedef olmuştur:

"Senden önce hiçbir resul göndermedik ki ona: 'Benden başka ilah yoktur; şu halde bana kulluk edin.' diye vahyetmiş olmayalım."[37]

Yeryüzünde barış ve adaleti hâkim kılmak için Allah (cc) tüm insanlığa tek evrensel din olarak İslam'ı göndermiştir. Onu insanlığa duyurmak için gönderilen peygamberler getirdikleri mesajlarla tevhit ilkesi etrafında birleşirken kavimleri de sözleşmişler gibi benzer tepkileri göstererek vahyin karşısında durmuşlardır. Farklı coğrafya ve zamanda yaşamalarına rağmen birçoğu Allah'a (cc) isyandan vazgeçmemişler ve hakikatten yüz çevirmişlerdir. Neticede peygamberlerini yalanlayıp şirk ve inkârlarında ısrar eden toplumların büyük çoğunluğu, birtakım imtihanlardan geçirilerek ilahi afet ve belalar ile helak edilmişlerdir.

İnsanlığın kurtuluşu için gönderilen peygamberler, sürdürdükleri tevhit mücadelesinde çoğu zaman muhatapları tarafından ağır hakaret ve işkencelere maruz kalmışlardır. Hatta bazıları en yakın akrabalarını bile karşılarında bulmuşlar[38] ve doğup büyüdükleri yurtlarını terk etmek ve başka bir yere hicret etmek zorunda bırakılmışlardır. Ancak onlar, maruz kaldıkları onca baskı ve hakaretlere rağmen yüklendikleri ilahi vazifenin sorumluluğuyla davalarından vazgeçmemiş; sabır ve kararlılıkla mücadelelerine devam etmişlerdir.

Tüm peygamberler aynı sorumlulukla vazifelerini yerine getirmiş olmakla birlikte bazı peygamberler, kaynaklarımızda ulu'l azm (yüce) peygamberler olarak geçer. Şûra suresi 13. ayetinde isimleri sayılan bu peygamberler şunlardır; Hz. Nuh, Hz. İbrahim, Hz. Musa, Hz. İsa ve son peygamber Hz. Muhammed'dir.[39]

Hz. Nuh, gönderildiği toplumu uzun yıllar boyunca putlara tapmaktan vazgeçirmek için uğraşmıştır. Onları Allah'ın (cc) varlığına ve birliğine inanmaya ısrarla davet etmiş ancak başta kendi oğlu olmak üzere kavminin çoğu ona inanmamıştır.

37. Enbiya suresi, 25. ayet.
38. bk. Meryem suresi, 46. ayet; Tahrim suresi, 10. ayet; Hud suresi, 42-43. ayet.
39. bk. Ahkaf sures 35. ayet.

Y YORUMLAYALIM

بِسْـــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

مَا كَانَ اِبْرٰه۪يمُ يَهُودِياًّ وَلَا نَصْرَانِياًّ وَلٰكِنْ كَانَ حَن۪يفاً مُسْلِماً وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِك۪ينَ

"İbrahim ne Yahudi ne de Hristiyan idi; fakat o, Allah'ı bir tanıyan dosdoğru bir Müslüman idi; müşriklerden de değildi."

(Al-i İmran suresi, 67. ayet.)

Peygamberimizden önce yaşadığı hâlde ayette neden Hz. İbrahim'e Müslüman dendiğini yorumlayınız.

O da kavminin artık kesinlikle yola gelmeyeceği kendisine vahyedildikten sonra kendisiyle alay edenler hakkında **"....(Rabb'im!) Sen de bu zalimlerin ancak şaşkınlıklarını arttır!"**[40] diyerek onlara beddua etmiştir. Bunun üzerine Allah (cc) ondan bir gemi yapmasını ve kendisine inanlarla birlikte ona binmesini vahyetti. Allah'ın (cc) emrettiği gibi bir gemi yapan Hz. Nuh, inananları yanına alarak oradan ayrıldı. Kendi oğluyla birlikte ona inanmayanlar suların yükselmesiyle birlikte helak olup gittiler.[41]

Kur'an-ı Kerim'de kendisinden en çok söz edilen ulu'l-azm peygamberlerden biri tevhit mücadelesinin en büyük örnekliğini gösteren Hz. İbrahim'dir. Doğru yoldan sapmış putperest bir toplumu tevhit inancına davet etmekle görevlendirilen Hz. İbrahim, davetine ilk önce babasından başlamıştır. Ancak babası **"Ey İbrahim! Sen benim ilahlarımdan yüz mü çeviriyorsun? Eğer vazgeçmezsen ant olsun seni taşlarım. Uzun zaman benden uzak dur."**[42] diyerek ondan yüz çevirmiş ve onu tehdit etmiştir. Daha sonra kavmini davete başlayan Hz. İbrahim onları da ikna edememiştir.

Tevhit mücadelesinde Hz. İbrahim'in en yakınlarını bile karşısında bulup tek başına kalması akli ve mantıki yöntemlerle kavmini iknaya çalışması, canlı canlı ateşe atılmasına[43] rağmen davetinden vazgeçmemesi onun mücadelesinin ne denli zor ve büyük olduğunu gösterir.

Görsel 5.2: Mekke, Hz. İbrahim'den beri tevhit mücadelesinin merkezi olmuştur.

Hz. Musa da cehalet ve sapıklık içinde olan İsrailoğullarını Allah'a (cc) iman etmeye davet için gönderilmiştir. Kur'an'da ismi en çok geçen peygamber olan Hz. Musa, kavmine zulmeden ve ilahlık iddiasında bulunan Firavun'a karşı tevhit yolunda büyük mücadele vermiştir. Gösterdiği mucizeler de Firavun ve ahalisinin iman etmesine yeterli olmamıştır. [44]

40. Nuh suresi, 224. ayet.
41. bk.Hud suresi, 37-48. ayetler.
42. bk.Meryem suresi, 46. ayet.
43. bk.Enbiya suresi, 57-67. ayetler.
44. bk. Araf suresi, 134-138. ayetler.

Sonunda Firavun ve taraftarlarının baskı ve zulümlerinden dolayı kendisine inananlarla birlikte **"Ant olsun ki biz Musa'ya 'Kullarımla birlikte geceleyin yola çık da size yetişilmesinden korkmadan ve endişe etmeksizin denizden kuru bir yol aç.' diye vahyettik."**[45] ayetinde ifade edildiği gibi Kızıldeniz'in mucizevi bir şekilde yarılmasıyla Mısır'dan ayrılmıştır.

Hz. Musa'dan sonra onun getirdiği Tevrat'ı tahrif edip doğru yoldan sapan İsrailoğulları'na Allah (cc) bu sefer de Hz. İsa'yı peygamber olarak göndermiştir. Kur'an'daki ifadesiyle **"Benden önce gelen Tevrat'ı doğrulayıcı olarak ve size haram kılınan bazı şeyleri de helal kılmam için gönderildim. Size Rabb'inizden bir mucize getirdim. O hâlde Allah'tan korkun, bana da itaat edin. Allah; benim de Rabb'im, sizin de Rabb'inizdir. Öyle ise O'na kulluk edin. İşte bu doğru yoldur."**[46] diyen ve pek çok mucize ile desteklenen[47] Hz. İsa'yı da İsrailoğulları yalanladılar ve onu öldürmeye karar verdiler. Ancak Allah (cc), onların bu planlarını gerçekleştirmelerine fırsat vermemiş ve onların elinden elçisini kurtarmıştır: **"Ve 'Allah elçisi Meryem oğlu İsa'yı öldürdük' demeleri yüzünden (onları lânetledik). Hâlbuki onu ne öldürdüler ne de astılar fakat (öldürdükleri) onlara İsa gibi gösterildi. Onun hakkında ihtilâfa düşenler bundan dolayı tam bir şüphe içindedirler; bu hususta zanna uymak dışında hiçbir (sağlam) bilgileri yoktur ve kesin olarak onu öldürmediler."**[48]

Tarih boyunca tevhit mücadelesinin en zorlu yaşandığı dönem, hiç şüphesiz insanlığın Cahiliye Dönemi'ni yaşadığı bir zamanda gönderilen son peygamber Hz. Muhammed (sav) dönemidir. İnsanların kendi elleriyle yaptıkları putlara tapacak kadar hakikatten uzaklaştığı bir dönemde gönderilen Sevgili Peygamberimiz (sav), hayatını ümmetinin kurtuluşuna adayarak, kendisine ve inananlara yapılan onca tehdit, baskı ve işkencelere rağmen inandığı davasından asla geri dönmemiştir. Hz. Muhammed (sav) tüm inananları kardeş ilan ederek tarihte "ümmet" olma bilincini yerleştirmiş örnek bir peygamberdir.

D DEĞERLENDİRELİM

Peygamber Efendimiz, Hicret'in 10. yılında okuduğu Veda Hutbesi'nde toplum hayatının her alanını kapsayan birçok evrensel ilke ortaya koymuştur. Onlardan bazıları şunlardır:

- ✓ İnsanların can, mal ve namusları kutsaldır, onlara dokunulamaz.
- ✓ Cahiliye gelenekleri kaldırılmıştır.
- ✓ Faiz haramdır.
- ✓ Kan davası gütmek haramdır.
- ✓ Emanetler yerlerine verilmelidir. Emanete hıyanet edilmemelidir.
- ✓ Kadınların erkekler üzerinde, erkeklerin de kadınlar üzerinde karşılıklı hak ve sorumlulukları vardır.
- ✓ Kadınlar Allah'ın emanetidirler, onlara iyi muamele edilmelidir.
- ✓ Zina haramdır, kesinlikle bu günahtan kaçınılmalıdır.
- ✓ Bütün Müslümanlar kardeştir.
- ✓ Her türlü sınıf farkları ve ayrıcalıklar kaldırılmıştır. Allah'a karşı iyi bir kul olmak dışında hiçbir üstünlük ölçüsü yoktur.
- ✓ Hiçbir kimseye zulmedilemez, kimsenin malı haksız yere yenemez.

Yukarıdaki ifadeleri evrensel insan hakları açısından değerlendiriniz.

---

45. Taha suresi, 51. ayet.
46. Al-i İmran suresi, 50-51. ayetler.
47. bk. Maide suresi, 110-115. ayetler.
48. Nisa suresi, 157. ayet.

“Biz seni bütün insanlara ancak müjdeleyici ve uyarıcı olarak gönderdik fakat insanların çoğu bunu bilmezler.”[49] ayetinde de ifade edildiği gibi ondan önce gönderilen tüm peygamberler ve tebliğ ettikleri mesajlar, belirli bir zaman ve mekânla sınırlı kalmışken Peygamberimiz (sav) tüm insanlığa gönderilmiş bir rahmet elçisidir.[50]

قُلْ يَا اَيُّهَا النَّاسُ اِنّ۪ى رَسُولُ اللّٰهِ اِلَيْكُمْ جَم۪يعًا ۨ الَّذ۪ى لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ
لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ يُحْي۪ يُم۪يتُ ...

“De ki: Ey insanlar! Gerçekten ben sizin hepinize, göklerin ve yerin sahibi olan Allah’ın elçisiyim. O’ndan başka ilah yoktur; O diriltir ve öldürür ...”[51]

Bu ve benzeri ayetler, İslam’ın cihanşümul bir din olduğunu ilan ederken aynı zamanda Hz. Peygamber’in davetinin de evrenselliğini ortaya koymaktadır. Kur’anî ilke ve prensipler ışığında bir hayat süren Peygamber Efendimiz, biz Müslümanlar için de en güzel örnek olmuştur. Nitekim Kur’an-ı Kerim’de şöyle buyrulmaktadır.

Görsel 5.3: Hat sanatıyla “Muhammed” (sav) yazımı.

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ ف۪ى رَسُولِ اللّٰهِ اُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ
كَانَ يَرْجُوا اللّٰهَ وَالْيَوْمَ الْاٰخِرَ وَذَكَرَ اللّٰهَ كَث۪يرًا

“**Ant olsun ki Resulullah, sizin için Allah’a ve ahiret gününe kavuşmayı umanlar ve Allah’ı çok zikredenler için güzel bir örnektir.”**[52]

Onun için de Kur’an, inananlara başta Peygamberimiz (sav) olmak üzere bütün peygamberleri, İslam’ın öngördüğü kâmil insan modeli olarak örnek almayı emretmektedir.

Peygamberlik müessesesi Hz. Muhammed’in (sav) şahsiyetinde kemale ermiştir. Peygamberimiz (sav), tüm insanlığa gönderilmiş nübüvvet halkasının son temsilcisi olup ondan sonra artık bir peygamber gelmeyeceği hem Kur’an’da hem de hadislerde haber verilmektedir. Bu özelliğinden dolayı Kur’an’da, Hz. Peygamber’den peygamberlerin sonuncusu anlamında “’hatemünnebiyyin’” diye bahsedilerek şöyle buyrulur.

D DEĞERLENDİRELİM

“Sen elbette üstün bir ahlaka sahipsin.”

(Kalem suresi, 4. ayet.)

“Siz hiç Kur’an okumuyor musunuz? Onun ahlakı Kur’an ahlakıdır.”

(Müslim, Müsafirin, 139.)

Yukarıdaki ayet ve hadisten hareketle Peygamberimizin (sav) örnek ahlakını kaynağı açısından değerlendiriniz.

مَا كَانَ مُحَمَّدٌ اَبَٓا اَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ وَلٰكِنْ رَسُولَ اللّٰهِ وَخَاتَمَ النَّبِيّ۪نَ وَكَانَ اللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَل۪يمًا

“Muhammed, sizin erkeklerinizden hiçbirinin babası değildir. Fakat o, Allah’ın Resul’ü ve peygamberlerin sonuncusudur. Allah her şeyi hakkıyla bilendir.”[53] Böylece Allah (cc), insanlık için seçip kemale erdirdiği tek din olan İslam’ı, yine yüce bir ahlakla donattığı Hz. Peygamber’le nihayete erdirmiştir:

49. Sebe suresi, 28. ayet
50. bk. Enbiya suresi, 107. ayet.
51. Araf suresi, 158. ayet.
52. Ahzab suresi, 21. ayet.
53. Ahzab suresi, 40. ayet.

... اَلْيَوْمَ اَكْمَلْتُ لَكُمْ دٖينَكُمْ وَاَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتٖى وَرَضٖيتُ لَكُمُ الْاِسْلَامَ دٖينًا ...

"... Bugün sizin için dininizi kemale erdirdim. Size nimetimi tamamladım ve sizin için din olarak İslâm'ı seçtim..."[54]

54. Maide suresi, 3. ayet.